Ը. ՏԱՐԻ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ԱՊՐԻԼ 1905 — ԹԻՒ 705

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար
տարեկան 12 ֆր.
վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի համար տարեկան 15 »
վեցամսեայ 8 »
Ամերիկայի համար
տարեկան 3 տլր.
վեցամսեայ 1.50 »

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 ս. իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ է. երկար անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կըլլայ։

—o—

Վառնայի համար ձեռքէ 10 սանթիմ

ՇԱՐԺՈՒՄ

Նամակ և դրամ ղրկել խմբագրութեան հասցէին

Ре[...] вѣстникъ „[...]ъ“ [...]арна

Rédaction du journal „Charoum“ (Bulgarie) Varna

Պուլկարիոյ համար ձեռքէ 15 ՍԱՆԹԻՄ

Արտասահմանի համար ձեռքէ 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

R. P. Kalémcari[...] (Autriche)

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

«ՇԱՐԺՈՒՄ» Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

ԵՐԿՈՒ ՑԵՂԵՐԻ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մօտ օրերս Կրէտէի երեսփոխանական ժողովը մի որոշումով կցկին կցված հրատարակեց Մայր Յունաստանին։ Այդ որոշումը Կրէտէի և Յունաստանի կցութեան հետ լրջօրէն ծանօթ մարդու աչքում միմիայն արդիւնքն է նեղ շովէնական զգացումների. որովհետեւ Կրէտէն միանալով աղքատ սնանկ Յունաստանին դրական ոչ մի օգուտ չը պէտք է ունենայ, ընդհակառակը պէտք է շահագործուի, ծանրաբեռնուի աւելի ծանր տուրքերով, որի պատճառով և Կրէտէի ժողովրդի տնտեսական և մտաւոր յառաջդիմութիւնը շատ ետ պէտք է մնայ. մինչդեռ եւրոպական խնամակալ պետութիւնների հովանու տակ Կրէտէն կարող էր աւելի արագ և հիմնաւոր կերպով յառաջադիմել։ Այսպէս ուրեմն Կրէտէի յոյն ժողովրդի փառամոլութեան ու մեծամիտ ազգասիրական ձգտումներին զոհվում են երկրի իրական շահերը։

⁂

Տարբեր կերպով է մտածում բուլղար ժողովուրդը, նրա վարիչ շրջանակները, նոյնիսկ կառավարութիւնը, չը նայելով որ Բուլղարիան աւելի զօրաւոր է Յունաստանից և համեմատաբար աւելի պատճառներ ունի իր ներկայ կացութեամբ մեծամիտ լինելու քան իր նշանակութեամբ. միջազգային յարաբերութիւնների և ազդեցութեան խնդրում, զերօյի հասած Յունաստանը։

Վերջերս իշխանի եւրոպայի վեհապետների այցելութեան առթիւ եւրոպական ազդեցիկ թերթերը հաղորդեցին որ իշխանը հող է պատրաստում Բուլղարիան բոլորովին անկախ թագաւորութիւն հռչակելու. իսկ «Դանը» մի խմբագրականով այդ շատ օգտակար հռչակեց և ոչ դժուարին։ Բուլղար մամուլը, նոյն իսկ կառավարութեան պաշտ. օրգանը բացարձակապէս հերքելով այդ տարաձայնութիւնը յայտարարեցին. Բուլղարիան ինքզինքը իր ներկայ կացութեան մէջ շատ լաւ է զգում, և իր արժանավայել դիրքը ունի Բալկանների մէջ. Թագաւորութիւնը ոչ մի առաւելութիւն չի տալ ներկայ Բուլղարիային ու բուլղար ժողովուրդը չի ոգեւորվում այս տեսակ ճիճի պիճի տիտղոսներով, որոնք թերեւս աւելի վնասակար լինեն քան թէ օգտակար։

Ահա այս որոշ կերպով արտայայտվող այդ երկու ժողովուրդների մէջ եղած տարբերութիւնն է այն գաղտնիքը, որի շնորհիւ Յունաստանը հետզհետէ նուաստանում, ստորանում է, իսկ Բուլղարիան բարձրանում։ Մին երազներով ու դատարկ, միայն արտաքին փայլ ունեցող երեւոյթներով ու նպատակներով է ոգեւորվում, միւսը դրական, իրական օգուտ բերող գործերով ու իդէալներով։ Եւ զարմանալի չէ որ ապագայում Բուլղարիան, եթէ միշտ այսպէս շարունակէ, շատ ու շատ առաջ պիտի անցնի Յունաստանից։

ՎԱՐԴՕ

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Հօն, հեռուն, Մանջուրիոյ մէջ մորթումը կը շարունակուի ամեն օր։ Թերթերը մեզի կը հաղորդեն հազարաւոր մարդոց մահը, և պատերազմէն վերջն ալ պիտի հաշուուին հարիւր հազարներու դժբաղդութիւնը, որոնց ոսկրներն պիտի ճերմկցնեն դաշտերն ու լեռները, ուր ցուրտն ու սովը թերեւս կորզեն աւելի զոհեր քան թէ սուիններն, գնդակները եւ ռումբերը։

Անշուշտ այն տեղերը, ուրկէ անցած են զօրքերը այսօր կը թագաւորեն աւերակները, հրդեհումները և սոսկալի թշուառութիւնը. Քանի տարի պէտք են արդեօք այդ չարիքը դարմանելու համար. արդեօք քանի՞ սերունդներ պէտք են, կրկին այդ ամայութիւնները կենդանացնելու համար։ Եւ աշխարհը հանգիստ կը մնայ այս ոճրագործութեան հանդէպ, քաղաքակրթեալ յորջորջուած ազգերը, թոյլ կուտան որ կատարուի ան։ Կառավարութիւնները իրենց ամենանրբամիտ դիւանագէտները կը պատրաստեն ղրկելու համար երբ խաղաղութիւնը անխուսափելի ըլլայ, որպէս զի այդ դաժան պատերազմէն ոև է օգուտ մը հանեն։ Մեծ դրամատէրները կը մտածեն այն շահերու համար, զորս պիտի բերէ անոնց կռուողներուն դրամի պէտքութիւնը. մեծ արդիւնագործողները այն շահերու համար, որ պիտի ստանան պատերազմէն ոչնչացած նիւթերուն տեղը գնելու պարագային. Սպաննեցէք, սպաննեցէք, այդ ինկած բոլոր դիակները պիտի ստեղծեն ոսկիի կոյտներ, որոնք պիտի համախմբուին պանքաներու երկաթէ սնտուկներուն մէջ որպէս զի ժողովուրդը միշտ լուռ շահագործելու համար ծառայեն, այդ բռնուած անասունին։

Եւ Պետերսպուրկի մէջ սարսափահար ցարը, շրջապատուած իր մեծաւորներովը, իր մեծ իշխաններովը, որոնք կը լսեն իրենց շուրջը եռացող յեղափոխութիւնը, ցարը որ կզգայ թէ իր թագաւորութեան, ներկուած հպատակներու արիւնով, վերջը կը մօտենայ, որ գիտէ թէ այժմ պարտութիւնը անխուսափելի է, նոյնպէս կը գոչէ, սպաննեցէք, սպաննեցէք պատերազմը շարունակեցէք։ Անպատուաբեր հաշտութիւնը անոր անկումը պիտի փութացնէր, ուրեմն ի՞նչ նշանակութիւն ունի իր հպատակներէն մէկ քանի տասնեակ հազարներուն կոտորումը, եթէ ատով, իր թագաւորութիւնը դեռ քանի մը ամիս ալ պիտի տեւէ թերեւս տարիներ, եթէ ատով դեռ իր մեծ իշխանները ժամանակ կունենան պահել իրենց սիրուհիները և հիւծուիլ շամբանեայով։

Երբոր մէկը այդ մեծ, ինչպէս Բլէվէն էր, աւազակներէն մէկը կը դատապարտէ, անոր հետ կը վարուին ինչպէս մարդասպանի հետ։

Բայց ժամը կը հասնի որ խստասիրտ ոճրագործութիւնը կը գրգռէ ամենամեղմին և քաջութիւն կուտայ ամենավախկոտին։ Այդ մասին մենք օրինակներ ունինք Ֆրանսայի մէջ։

Այդ ժամը հնչեր է և Ռուսիոյ համար։ Այդպիսի անարդարութեան հանդէպ ժողովրդային գիտակցութիւնը որչափ ալ դանդաղ, բայց վերջապէս կարթննայ։ Արդէն յեղափոխական քամին փչեց թէ հարաւէն թէ հիւսիսէն, ազատարար յեղափոխութիւնը կը պատրաստուի։

Ի՞նչու ժողովուրդը երթայ մեռնելու Մանջուրիոյ մէջ. ի՞նչու անօթութենէ մեռնի իր տանը մէջ. եթէ պէտք է կեանքը վտանգի ենթարկել կենթարկէ իրեն, իր ընտանիքին համար, որպէս զի աւելի բարեկեցութիւն և անկախութիւն ձեռք բերէ։

Հաշիւը արդէն այնքան յիմար չէ, ռուս ժողովուրդը սկսած է արդէն լաւ հաշուել, մարդիկ կը հրաժարին զինուորագրուիլ, և սպանդանոց երթալ։

Ոհ, գիտեմ ես, այս պուրժուական բարոյագիտութիւն չէ. այդ դաստիարակութիւն չէ որ կը տրուի ժողովրդի զաւակներուն, նոյնիսկ մեր հասարակութեան մէջ։ Աս արդէն պիտի զղջացնէ ազգամոլները, որոնք ազգի մը մեծութիւնը կը չափեն անոր պատերազմի դաշտին մէջ թողուցած դիակներովը։ Ես գիտեմ նաեւ որ ով ասանկ կը մտածէ, ինքզինքը կը վտանգէ օտարին ծախուած ըլլալու մեղադրանքին ենթարկուելու։ Բայց կարեւորն է ապագայ քաղաքացիական բարոյագիտութիւնը, միջազգային սօցիալիզմինը։ Որքան մեծ պիտի ըլլայ ան օրը որ ռուս ժողովուրդը ապստամբէր հաշտութիւնը ստիպողական դարձներու համար։

Այդ ամենը այնքան հեռի չէ, որքան կը կարծեն մէկ քանիսը

Չարիքի ծայրահեղութենէն բարիք կը ծնի։ Ատոր հաստատումը վշտալի է, բայց պէտք է որ հասկնանք։ Ֆրանսական յեղափոխութիւնը չպիտի պայթէր այնքան շուտ եթէ անկէ առաջ չըլլար երկարամեայ թշուառութիւնը. որի նմանը երկար ատեն եղած չէր։

Ռուսիոյ մէջ բռնութիւնը այն ծայրահեղութեան հասած է, որ անպատճառ յուզումներ պիտի առաջ բերէր, իսկ այս անմիտ և ոճրագործութեան չափ դաժան, պատերազմն ալ ժողովուրդը պիտի մղէր ապստամբութեան։

Այսօր կռուին ելքը անկասկածօրէն անխուսափելի է. յեղափոխութիւնը պիտի յաղթանակէ. այդ միայն ժամանակի խնդիր է։

Պատերազմը այն բարի հետեւանքը պիտի ունենայ որ ռուս պրոլէտարիան պիտի ազատի. Բայց յաղթողին երկրի մէջ ի՞նչպէս պիտի ըլլայ. Որչափ ժամանակ պէտք պիտի ըլլայ ազգամոլ ոգին ջնջուելու համար, որ ընտեղծուեցաւ. արտակարգ յաղթութեան մը պատճառով այս մտացի ժողովրդին մէջ, որ ընկերային յառաջդիմութեան գաղափարները պիտի կրնային արագութեամբ յառաջացնել բարեյաջող միջավայրի մը մէջ, որմէ դեռ երկար ժամանակ զուրկ պիտի մնայ։

Է. ԼԱՆՏՐԷՆ

(Թարգմ.)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

«Էխօ տը Բարի» թերթին Բեթերսպուրկի թղթակիցը կը հաղորդէ հետեւեալը.

Բեթերսպուրկի մէջ ձերբակալուած յեղափոխականուհիներու մէջ կը գտնուի նաեւ օրիորդ Լէօնթէվա, որ Բեթերսպուրկի արտակարգ նահանգապետ Ժէնէրալ Թրէբովի ազգականուհին է։ Այս օրիորդը ամենամտերիմ բարեկամուհին է Թրէբովի երկու թոռնուհիներու, որոնցմէ մին ամուսնացած է իշխան Թէնիշէվի հետ։

Լէօնթէվայի ձերբակալումէն քանի մը օր վերջը օրիորդ Թրէբովան ինքզինքը կը նետէ թէնէի տակը. միւս օրը իշխանուհի Թէնիշէվան գնդակահար կընէ ինքզինքը։ Ասոնց ընտանիքը կը պնդէ որ ասոնք պատահական երեւոյթներ են, սակայն հասարակութիւնը կը հաւատացնէ որ անձնասպանութիւններ են։ Այս տրամային հերոսուհիները, ըստ երեւոյթին տեղեկութիւններ տուած են օրիորդ Լէօնթէվայի, կարելի է որ նաեւ մասնակից են յեղափոխական գործին։

Օր. Լէօնթէվան Լօզան ապրեր եւ յետոյ բուռն անիշխանական մը դարձեր է։ Անոր մահճակալին տակ գտեր են 12 ռումբեր։ Քանի որ ան յաճախ կայցելէր Թրէբովի թոռնուհիներուն, կենթադրուի թէ անոնց ալ քարոզած է իր դաւանած սկզբունքները, և ասոնք իրենց բարեկամուհւոյն ձերբակալումէն յետոյ, զգալով իրենց գործունէութեան ծանրութիւնը և վախնալով որ պիտի ձերբակալուին, որոշած են անձնասպան ըլլալ։

Ռուս հասարակութեան մէջ մեծ յուզում կը տիրէ, տեսնալով որ յեղափոխականները իրենց գաղափարակիցներ ունին նոյնիսկ ամենաբարձր շրջանակներուն մէջ։

∴

Քաբիթան Կլատօ, որ այնքան խիզախօրէն քննադատեց ռուս ծովային վարչութեան թերութիւնները, այսինքն իր բարձրագոյն իշխանութիւնը, միայն յանդիմանութեան ենթարկուած է։ Այդ առթիւ ծովային վարչութիւնը հետեւեալ հրամանը արձակած է «Քանի որ ծովային ճեմարանի բրօֆէսէօր քաբիթան Կլատօն «Նովօյէ Վրէմիա»ի մէջ, մարտ 24ին հրատարակած մէկ յօդուածով, իրեն թոյլ տուած է անտեղի ու սխալ դատողութիւններ ընել ծովային նախարարի մասին, արժանի է պաշտօնէն արձակուելու, սակայն աչքի առջեւ ունենալով անոր ծառայութիւնները երկրին հանդէպ, ես կը խոստովանիմ որ կրնամ գոհանալ միանալ խիստ յանդիմանութեամբ մը։ Եւ նոյն ատեն որպէս զի անոր միջոց տամ իր սխալը շտկելու համար, վճռեցի քաբիթան Կլատօի առաջարկել մասնաւոր պաշտօն մը այսինքն կազմակերպել և հրամանատարը ըլլալ այն նաւերուն, որոնց գործն է պատերազմի դաշտին մէջ փոստային հաղորդակցութիւնները պահպանել։»

Այս հրամանին տակը ստորագրած է ծովային վարչութեան գլխաւոր պետ մեծ դուքս Ալէքսիս։

Այս կարգադրութենէն պարզ կերեւի թէ բռնակալ ինքնակալական Ռուսիոյ մէջ իսկ, բազմաթիւ ապօրինութիւնները ծաղկող և հայրենիքի շահին համար ապօրինութեան մէջ մխրճուած պետերը օրինաւոր ճամբու մէջ դնելու համար տառական օրէնքը ապօրինի քայլովը ոտքի տակ տուող զինուորական պաշտօնեայ մը անգամ, կազատի օրէնքին խստութենէն։ Եւ ուրիշ կերպ ալ չէր կըրնար ըլլալ։ Որովհետեւ եթէ բազմաթիւ ապօրինութիւններու հանդէպ աչք գոցուին, ապօրինի վարմունքի մէջ չգտնուելու համար, աշխարհիս մէջ ոչ մէկ անտանելի ռէժիմ չկրնար շտկուիլ։ Մեծ ու խոշոր բազմաթիւ ապօրինութիւնները, որոնք կը պահուին օրինազանց չգտնուելու վախէն հայրենիքը դէպի կորուստ կը տանին և ապօրինի պետերու մէջ համոզումը կը գոյացնեն թէ իրենք օրէնքի վրայ կառչած կրնան ամեն ապօրինութիւն ի գործ դնել։

Մեծ ապօրինութիւններու վերջը կը տրուի, եղած օրէնքներէն շեղելով, որովհետեւ կեանքը և ժողովուրդի շահերը այդպէս կը պահանջեն։ Եթէ այդպէս չըլլար այսօր պապերը, կայսրները աշխարհիս տէրերն էին։ Ժամանակին ատոնց դէմ ըմբոստացողները օրէնքէ դուրս եւ օրէնքի դէմ կը հռչակուէին, կը դատապարտուէին, կը կախուէին, կը մորթուէին, որովհետեւ օրէնքը ոտնակոխ կընէին։

Օրէնքի դէմ գործող Կլատօ այսօր Ռուսիոյ մէջ ամենէն օրինաւոր մարդոցմէ մին է, թէ բարոյապէս և թէ քաղաքականապէս, ի հարկէ ոչ Բօպետօնօսցէվի մը համար... Կլատօ իր պաշտօնին վերաբերեալ օրէնքը ոտքի տակ տալով, ամբողջ Ռուսիոյ ժողովրդեան հասկցուց որ թէ ռուսական ռէժիմը ամբողջովին ապօրինութիւն մըն է և ժամանակի օրէնքները անյարմար եւ անօգտակար են երկրին համար, որը կը տուժէ ցարի դրած օրէնքներուն կառչած ամենամեծ ապօրէններու ոճմակին ձեռքէն։

***

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Առ Պ. Խ. Ոստանիկեան
Սիլիստրէ

Շաղփաղփ ու յաճախ ծիծաղելի թօնով մը, որուն գաղտնիքը դուք միայն գիտէք, ըսած էք թէ Օրիէնթի մարդոց գլուխը կը նմանի այն թանձրապարիսպ սենեակին, ուր կարելի չէ լոյս մտցունել առանց հրաշագործ մը ըլլալու ու մինչեւ նոյն ատեն ուզած էք հասկցնել լռելեայն... թէ դուք չէք պատկանիր այդ օրիէնթցիներուն դասակարգին։

Քանի որ արեւմտացիի մը առաւելութիւններով օժտուած, հին յեղափոխական, նարպէյէ պաշտպանուած, Ղումրիկեան ու Ծուտուխեան անուններով զինուած, պարկեշտութեան և ուղղամտութեան չափորն է որ կը շալէք դուք ձեզի—հոգ չէ որ գործնականին մէջ տրամագծապէս հակառակն եղած ըլլաք այդ ամենուն—կը հարցնենք ձեզի հրապարակաւ։

Ա. Ի՞նչ եղան ի նպաստ ազգ. երկսեռ վարժարանաց ձեր հրապարակ հանած ու ասդին անդին ղրկած 1000 օրինակ վիճակահանութեան տոմսերու հաշիւը,

Բ. Ի՞նչ եղան ձեր եթակայ հոգաբարձութեան օրով, ազգ. վարժարանին հաշիւները և ի՞նչու թողուած են մինչեւ հիմայ երեսի վրայ։

Գ. Ի՞նչ եղան ոգեքատախնամէ կամ որբախնամէն ձեր քով մնացած դրամները և ի՞նչու ատոնք չէք յանձնած մինչեւ հիմայ իրենց պատկանող տեղը կամ թաղականութեան։

—Դ. Որի՞ և կամ աւելի ճիշդ ձեր անձնակա՞ն դրամով տըպագրել տուած էք Տիգրան Երկաթի «Թիւրքիան կրնա՞յ ապրիլ» անուն պրօշիւրը, որուն համար հանգուցեալ «Հայաթերթ» մէկէ աւելի անգամներ առիթ ունեցած էր ներբողել ձեր անունը իբր հեղինակ այդ բարեգործութեան։

Երբ վերջնապէս կը մեկնիք քաղաքէս—բան մը որ, ինչպէս դուք ըսած էք, հեօնկիւր հեօնկիւր պիտի լացնէ ամբողջ Սիլիստրէն(*), պարտական էք այս հաշիւները մանրամասնօրէն տալ թաղ. խորհրդին պայմանաւ որ այդ հաշիւներու պիլանչը հրատարակուի թերթերով և ի տես ժողովրդեան կախուի եկեղեցւոյ բակը. ասով միայն պիտի ազատիք խել մը անհաճոյ տարաձայնութիւններէ և մինչեւ մէկ աստիճան ազատուած պիտի ըլլաք մակդիրէն, զոր նոյն իսկ արդար նահապետը և ձեր բարեացակամները կուզղեն ձեր հասցէին «Մուռխաչօ»։

Կրպասենք.

Անցորդ

—⁂—

Ա. ԱՄՖԻՏԵԱՏՐՈՎ

ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՊԱՎԼՈՎՆԱ

(Տօնախմբութիւն)

—)o(—

(Գրագէտի յիշողութիւններից. Ամրան արկածներ բաւական տարօրինակ հասարակութեան մէջ)

—)o(—

(Թարգմ. ռուսերէնից) 23

Զ.

(Շար. նախորդ թիւէն)

Բուրունը դժգոհութեամբ շարունակեց.

—Այդ ո՞ւր, Վակխանկա, սլանալ հաճեցիք, այդպիսի հաճոյալի անկարգութեան մէջ. աւելի լաւ է այդ մեզ պատմեցէք։

—Աստուած իմ, նոյն կեղծութեամբ եւ սուտ յիմարութեամբ պատասխանեց Վիկտորիան նախորդ ձանձրութեամբ. այ անհամեստ հարց եւ շատ յիմար։ Ո՞ւր, ո՞ւր։ Ասում եմ թէ ես սիրահարված եմ. ուրեմն եւ վազում էի սիրահարական տեսակցութեան. էլ ո՞ւր կարող էր լինել։

Բուրունը ձեռքը թափահարեց, իսկ Վիկտորիան հեգնելով շարունակեց։

—Նա ինձ սպասում է, այրելով, իսկ ես միթէ նման թռչում եմ դէպի նրա գիրկը... եւ յանկարծ դուք ոհ, որչափ անյարմար ժամանակում. ոհ, ինչ սարսափելի հարուած երկու սիրող սրտերի համար...

Վիկտորիան քիչ քիչ ինքզինքը տիրապետելով, ընդունում էր իր խօսելու կեսախոստովանութեան եւ կիսախենթութեան ձեւը, որում դըժուար էր որոշել ճշմարտութեան եւ խաբեբայութեան, իրականի եւ դերակատարութեան սահմանները։

—Աչքերդ սարսափելի կերպով մի ոլորէք, սիրելի Բուրուն. այս ու այն կողմ։ Մութ է. դուք նրան չէք տեսնի։ Բացի դրանից նա թագնըվելու լաւ վարպետ է։ Կուզէք խուզարկեցէք բոլոր թփերը, դուք նրան չէք գտնի, գետնի տակն անցաւ։ Նա դեւ է, Բուրուն, ուրախ եւ խորամանկ դեւ։

—Հերի՛ք է ծաղրել, մռայլօրէն առարկեց Բուրունը. ինչեր ասէք չէք բարդում ձեր վրա։ Լաւ գիտէք որ իւրարից տարբեր կատակներ կան։

Վիկտորիա Պավլովնան ծիծաղեց չար, վատ եւ գրգռված ծիծաղով, նեարդոտ նօթայով, ու շարունակեց.

—Իսկ եթէ չեմ կատակում. կարծես թէ դուք բոլորովին հաւատացած էք թէ ես կատակում եմ։ Ալէքսանդր Վալէնտինովիչ, խօսքը ինձ ուղղելով, ինչ էք կարծում ես կատակո՞ւմ եմ թէ ոչ։

—Աստուած ձեզ գիտէ, ինձ համար էլ անսպասելի անկեղծութեամբ, պատասխանեցի, Ցամենայն դէպս, եթէ իրօք ժամադրութեան էիք գնում, հրաշալի գիշեր էք ընտրել։ Ամենավիպական, հրապուրիչ եւ օպերային գիշեր է. «այսպիսի գիշերում նրան հաւատաց» ինչպէս ասում են։

—Եւ շատ լաւ ասաւ, գրեթէ բարկացած նետեց Վիկտորիա Պավլովնան։

—Ո՞վ է խանգարում ձեզ, շարունակեցի ես կատակի ձեւը պահել փորձելով։ Հաւատացէք եւ դուք։

—Ո՞վ, առարկեց նա, միշտ ծիծաղելով. ինչպէս թէ ո՞վ. այ դուք խանգարեցիք։

Ես պատասխան չը գտայ. Բուրունը անմտաբար կոկորդը քերում էր, աշխատելով կծու ծիծաղ ներկայացնել։

—Ուրեմն, գնացէք, գնացէք ձեր տեսակցութեանը, մենք ձեզ չենք բռնում, արտասանեց Բուրունը փալաս դարձած լեզուով։

Վիկտորիա Պավլովնան անհամբերութեամբ նստած տեղումը շարժվեց։

—Ահա թէ ֆրանսացիները ինչն են անուանում դեղին ծիծաղ կծու կերպով նկատեց Վիկտորիան եւ յօրանջեց. արդեօք ժամի քանի՞ն է հիմա։

Ես ժամացոյցին նայեցի.

—Տասից 26 րոպէ է անցել։

—Օհօ, բացականչեց Վիկտորիան եւ ոտքի թռչելով գլխի զարթ, անսովոր շարժումով ողջունեց մեզ ասելով.

ՖԻԼԻՊԷԻ ՀԱՆՐԱ ԾԱՆՕԹ Ք. Ք. Ք.ԻՆ

—○○—

Մեր հաստատ սկզբունքէն շեղած կըլլայինք, եթէ զիջանէինք պատասխանել մարդու մը որ չարժէր եւ որն որ Ֆիլիպէի հայ հասարակութեան շատ լաւ ծանօթ է իր բոլոր գոյներով, զորս մի առ մի պարզել ոչ մեր դերը կը ներէ եւ ոչ մտադիր ենք երկվայրկեան մը զոհել զայն ներկայացնելու համար «Շարժում»ի ամբողջ ընթերցողներուն.

Արդէն հնչակեան ձեռնհաս մարմիններու եւ կարեւոր ընկերներու ծանօթ է պ. իքսը իր ստայօղ նամակներովը, որոնց միայն մէկը յիշենք գաղափար մը տալու համար. օր. կը գրէ յնգիպատս ընկերոջ մը թէ «վերջին եկեղեցական խնդիրներու առթիւ Ես եւ Ն. Կովկաս ենք գնացել ինքնապաշտպան կոմիտէներ կազմակերպելու համար»։ Մինչդեռ ամէն Ֆիլիպէցի գիտէ որ ոչ թէ Կովկաս այլ իր խանութէն անդին քայլ մը առած չէ։ (եւ այս նամակը ստացող բարեկամը դեռ 3 ամիս առաջ տեղս եկած էր եւ շատ զայրացումով կը խօսէր, երբ իրողութիւնը հասկցաւ) եւ այս կարգի ափեղցփեղ գրութիւններ եւ որոնց հեղինակը սակայն ինքը չէ. Ֆիլիպէի մէջ չկայ քիչ մէ շատ գրիչ բռնող մէկը որուն քո՛վ վազած չըլլայ «աման աղբար վէթքըդ պաքնիմ սավիկա քիչ մը սըրբագրէ» ըսելով, խմբագրատուն չէ մնացած որ սատնեակներով յօդուածներ չնդունի իքսէն, որոնք սակայն միշտ մնտէր ալ[մ]ի ըլլալու դատապարտուած են։ Ահա անձ մը որ լոկ լրագիրներու մէջ երեւալու խելայեղ մարմաջէն կուրցած, ընդունակ է ստելու, զրպարտելու, կարող է մէկ օրէն բամբը յաջորդ օրը հերքել կամ ուրանալ, ինչպէս որ հասարակութեան աչքի առաջն է իր յայտարարութիւնը «Շարժում»ի թիւ 694ին մէջ հնչ. մեր մասնաճիւղերը բամբ է. թիւ 701ին մէջ կը գրէ «եւ ահա թէ ինչ գրեր ենք մեր ծանուցման մէջ» եւ հոս ցոյց կուտայ միայն հնչ. մասնաճիւղերը, ուրեմն մերը կերած է։

Գալով իր հարցումներուն, գրանք ոչ մի կապակցութիւն չունին մեր «Զգուշութիւն» վերնագրով յայտարարութեան հետ։

Օր. կը գրէ թէ «Ֆիլիպէի հնչակեան մասնաճիւղը նենգամտութիւնը ունի հնչ. մասնաճիւղերը զգուշացնելու «Ե. Հայաստան» շաբաթաթերթը ստանալէս։ Ուրեմն կը հարցնենք թէ, պարոնը ի՞նչ ենթադրութեանց հիման վրայ կըսէ թէ հնչ. մասնաճիւղերը կըզգուշացնենք որ չըստանան «Ե. Հայաստան», միթէ՞ այդ թերթը հնչակեան մամուլ մը չէ՞ եւ մի՞թէ մենք ալ չե՞նք ստանար զայն. ուրեմն մարդ ապուշ ըլլալու է որ այդ կարգի վրան բաց գրպարտութիւն մը ընէ. եւ ինչ դրդապատճառներ պէտք է ունենանք հնչ. թերթի մը գոյութեանը սպառնալու համար. այս կէտը թող հաճի իքսը մի քիչ լուսաբանել.

Գալով իր յայտարարութեանը, մենք ոչ կեղծ ըսած ենք ոչ շինծու. բայց խեղճը իրաւամբ չէ հասկցած մեր գրութեան իմաստը. մենք իքս կեղծ անունը կըսենք. ինք «յայտարարութիւնս կե՞ղծ է» կը հարցնէ. ասանկ խօսք չի հասկցող մարդով մը ելծէ զբաղեցնենք ընթերցող հասարակութիւնը, արդէն իրեն մեծ պատիւ մը ըրած կըլլանք։

Իսկ փորացաւ տխողոսին, զոր կը շնորհէ մեզի պ. իքսը, մենք իրեն պէս մէկու մը համար երբեք փորացաւ չենք զգար եւ մինչեւ վերջը իրեն հետ պահած ենք մեր անհատական բարեկամութիւնը, կարելի է վարչական իրեն նախորդ ընկերները ունեցած են իրեն հետ փորացաւութիւններ, բայց վերջի վերջոյ անոնց ալ փորացաւը մեղմացած պէտք է ըլլայ, քանի որ իքսը դուրս տուած են իրենց փորէն.

Ուրեմն թող այդ մասին ալ հանգիստ ըլլայ մեր պ. յօդուածագիրը, ներկայ վարչութիւնը իրեն դէմ բընաւ փորացաւ չըզգար։ Թեռ երեկ Սօֆիայի իր մէկ բարեկամին նամակներով ու բաց քարթերով հակայեղափոխութիւն բրօբագանդ ընող անձը, կը զարմանանք որ յեղ. անունով կրկին կը համարձակի հրապարակ իջնել, գոնէ այդ բարեկամէն թող ամչնայ, բայց մենք հոս պէտքը չենք զգար յեղ. գաղտնիքներ պարզել հասարակութեան առջեւ. տարիկա իքսին դերն է յաջողութիւն կը մաղթենք իրեն.

Իռազեկ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Շումլա 5 ապրիլ

Տաճատ Պէյլէրեան Վառնայի թերթի մը մէջ ինքզինքը պաշտպանելու կարելիութիւն ունենալու համար, նենգամտութեամբ, թերթին թոյլ կողմը շալելով, ձգտեր է հաստատել թէ ինքը "դրօշակեան խմբակին չը պատկանելուն համար" Շարժումը չի հրատարակեր իր յօդուածը. Տխրահռչակ պատուելի, ձեր տխուր անձնաւորութիւնը շատ լաւ կը ճանչնայ «Շարժում»ի յարգոյ խմբագիրը և գիտէ թէ "ո՛ր խմբակին կը պատկանիք դուք ...ձգենք ձեր ուրիշ շատ մը սխրագործութիւնները, միայն աւելի 3 տարի առաջ Վառնայի Բաքէէն Սինի ընթերցարանէն պատւոյ ատեանի կողմէ ամենախայտառակ կերպով վռնտուելնիդ, Սիլիստրէի մէջ պաշտօնէ ելնիդ... Սօֆիայի մէջ ծեծուելնիդ կը բաւէր որ «Շարժում»ը չը զիջանէր հիւրընկալելու ձեր աղտոտ յօդուածը։

Առանց սակայն, ասոնց մասին խօսելու, եթէ ստ վերջին երեք տարուան Շումլային մէջ նոր սխրագործութիւնները թըւելու ըլլանք, պիտի հասկցուի որ ձեր հոգիին խորը ամբողջութեամբ ցեխ լեցուն է.

Նախ երբ իրեն պէս բացասական յատկութիւններով օժտուած Վահան վարդապետը Շումլա եկաւ, մեր պատուելին իբրեւ երուսաղեմէն ծանօթ և հին դասընկեր, ամեն քահանային հետ դաշինք կազմեցին ու ամէն ջանք թափեցին անոր բնտրութիւնը յաջողցնելու համար, որպէսզի մեծ պաշտօններ ձեռք անցնէ մեր էֆէնտին, բայց բարեբաղդաբար Վահանին և իր բոլոր արբանեակներուն փափաքները փորերնին մէջ մնաց.

Անցեալ տարի մեր վարժարանը, շնորհիւ պաշտօնավարող ուսուցիչներու աշխատութեան եւ պարկեշտութեան, և մանաւանդ Պ. Փէշտմալճեանի պարտաճանաչութեան, կանոնաւոր վիճակի մէջ էր և ամէնքս ալ գոհ էինք. Բայց ահա չար ոգի պատուելին խառնվեցաւ և իր արբանեակ տէրտէրին բերնով կիրակի օր մը սեղանին վրայէն ըսել տուաւ որ վարժարանը անբարոյականութեան որջ եղեր է, հետեւաբար ժողովուրդը պէտք է զգոյշ ըլլայ և գրամ չիտայ. թող հոգաբարձութիւնը որ գիտէր թէ այս յայտարարութիւնը լոկ զրպարտութիւն է, Զաքարիայի լռութիւն պահեց, և տարւոյն վերջը ուսուցիչները հրաժարեցնելով, Պոլսէն պաշտօնեայ բերաւ որ անընդունակ մէկը ըլլալով, տարւոյն կիսէն հրաժարեցաւ եւ վերջապէս մեր Տաճատ պատուելին, ի պսակումն իր իղձերուն ուսուցիչ գրուեցաւ վարժարանին մէջ, ուր այսօր կը գտնուի տապականելով իրեն շուրջը գտնուած մատաղ սերունդը.

Ուստի մենք պարտք կը համարենք մեր պաշտօնական մարմիններուն ուշադրութիւնը հրաւիրել այս վիճակին վրայ, պահանջելով որ այդ պատուելիին տեղը կարեն մեր վարժարանէն. Ու եթէ հոգաբարձութիւնս գործել թոյլ տայ այդ մարդուն իր ներկայութեամբ պղծելու վարժարանին մաքուր մթնոլորտը. Շումլացիներուն համար մեծ ա-

—Բարի գիշեր, միլորդներ.

—Այնուամենայնիւ կրկին տեսակցութեան է՞ք գնում։

Ոչ, պատասխանեց, դեռ գնացած միջոցին դուք ինձ պաշեցիք. Ներեցէք վառօդս գուր անցաւ.

—Ներեցէք, ներեցէք. ճռճռաց Բուրունը.

—Ոչինչ, պաղարիւնութեամբ պատասխանեց Վիկտորիան. Աստուած ներէ. Մեր ժամանակը չը կորաւ. եւ կը բերենք, ինչ որ բաց թողինք. կրկին, աղիօ պարոններ.

—Ուրեմն ուղիղ դէպի անկողինը

—Քնելու, քնելու, առարկեց Վիկտորիան, ճեմելիքի միջով անցնելով.

—Կարելի է ճանապարհին ուչանաք Աբբարար կանչեց Բուրունը Վիկտորիայի ետեւից.

—Թերեւս՞ ուշանամ. արձագանքեց Վիկտորիան անհետանալով ծառերի մէջ, նոյն բանի լրբութեամբ, եւ չար ուրախութեամբ. քիչ էր մնում Բուրունը նրա ետեւից վազէր. Ես հազիւ կարողացայ թեւից բռնել.

—Թողէք, իրօք. այդ ինչ է. գըպրոցական էք դո՞ւք.

Բուրունի ձեռքերը, շրթունքները դողում էին. ակռան կրճտում. իսկ հեռուից, տան կողմից մեզի էին հասնում Վիկտորիայի մեզ ծանօթ կոնտրալտօ ձայնի լայն հնչիւնները. Վիկտորիան երգում էր Բիմսկօ Կորսակովի Լէլիա սիրուն եւ նենգոտ երգը. Նրա ձայնը կըրքից դողում էր. բառերը որոշ կերպով մեզ դըկելով խաղաղ, հեղձուցիչ եւ տարփոտ գիշերի միջով.

Ես շուրջս նայեցի. լճակը լուսնի սիւնի տակ չէր ծփում, գորտերը կոկռում են, պայծառ երկնքում հազիւ պլպլում են ճերմակոտ աստղերը.. տարփանք, խայթիչ երգ է այդ...

—Անբեցնող գիշերներ են այժմ, ինձ համար իսկ անսպասելիօրէն շշնջեցի ես ակամայ արձագանքելով ընդհանուր տրամադրութեան. արտայտելով այն, ինչ որ հնչվում էր իմ մէջ ի պատասխան լճակի, լուսնի, եւ հեղձուցիչ գիշերի, ու գեղեցիկ երգչուհուն. արբեցնող, Եարելինեան գիշերներ...

Իսկ Բուրունը կողքիս կատաղածի նման ցնցվում էր.

—Ինձ է ծաղրում, անազում. էհ, սպասիր դու, սատանա, սպասիր.

Բուրունին ես թողի չարացած եւ կատաղած, նախազուշակելով որ նա վաղը իր տանջողի համար կը պատրաստէ ինչ որ չմոր եւ ծանր տեսարան. Սակայն. ինչ որ հրաշքով հակառակ իմ սպասածին օրը անցաւ խաղաղ. Բուրունը առաւօտից մինչեւ իրիկուն տանից բացակայում էր Արդէն բոլորովին մթնել էր երբ ես դրան մօտ նստած էի, նկատեցի Բուրունին եւ Աֆանասիչին, հեռաւոր թափառումներից վերադառնալիս. Իմ ողջոյնիս Բուրունը ինչ որ անորոշ պատասխան տուեց եւ կողքովս անցաւ, ոչ մի փափաք չը ցոյց տալով խօսակցութիւնը երկարացնելու. Աֆանասիչը կաղում եւ տնքում էր եւ երբ ես նրան լաւ դիտեցի, տեսայ որ ամբողջովին թաց եւ տիղմի մէջ էր, ու վրայից ճահճի հոտ էր գալիս.

—Ի՞նչ պատահեց ձեզ հետ զարմանքով հարցրի ես:

Նա մղկտալէն մռմռաց.

—Իմ դժբախտութիւնից ընկայ գետակի մէջ. Սիտուրկայում.

—Ի՞նչպէս եղաւ որ.

—Այնպէս, անուշադրութիւնից.

—Ոչ մի տեղ չը վնասվե՞ց.

—Ոչ մի. բայց շատ թրջվեցի եւ վախեցայ.

—Աֆանասիչ. դ եթէ կատաղած դուրս Բուրունը իր սենեակի պատուհանից:

—Այս Ռաֆայէլը այսօր շատ է խմել, մտածեցի ես.

—Գալիս եմ, գալիս, շտապեց պատասխանել Աֆանասիչը.

Ու ես լսեցի թէ ինչպէս գնալիս նա մրթմնջում էր.

—Անիկա. գինուոր. Իրօք Անիկա գինուոր.

—Արդեօք իրարու հետ կռուել ե՞ն, ի՞նչ է, հարցրի ես ինքնիրենս կամ թէ ծեծ են կերել.

Գիշերը տեղի ունեցաւ ամենածանր եւ չմար մի անցք.

(Շարունակելի)

—●●—

մօթ ու անպատուութիւն պիտի ըլլայ այլեւս համբերել և լռել(*)

*) Ստորագրած են վեց հոգի հանդիսատեսներ և երիտասարդներ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Տիար խմբագիր

Խնդրեմք հաճեցէք ներկայս Ձեր ազգօգուտ թերթի մօտակայ թիւերէն միոյն մէջ հրատարակել որուն համար կանխաւ շնորհակալութիւննիս կը յայտնենք.

Ազգատ. Ընկերութիւնս շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.

Ազն. Տիկին Ս. Հ. Թորոսեանէ ի Վիէնն 10 ֆրանք

Տ. Յակոբ Նալչաճեանի մահուան առթիւ 20 ֆրանք

Ազն. Տամատեան ընտանիքէ վասն Ս. Զատկի շնորհաւորական այցելութեանց առթիւ.

Ի դիմաց Ազգ. Ընկեր.

Ատենադպիր Ատենապետ

Յ. ԱՋԱՊԼԱՐ Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

(Կիւֆ)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլկարիոյ շատ մը քաղաքներու մէջ Զակօրիչան գիւղի կոտորածին առթիւ հակայունական միթինկներ տեղի ունեցեր են. Ֆիլիպէի մէջ ամբոխը յարձակեր է երկու յոյն սրճարաններու և մասնաւոր տան մը վրայ և պատուհանները ջարդեր. Ոստիկանութիւնը շուտով հասնելով ամբոխը ցրուեր է.

— Իշխանը այսօր Սօֆիա պիտի վերադառնայ.

— Ուսանողները տեսնելով որ իրենց ըմբոստութիւնը նպատակին չի հասնիր, որոշած են ենթարկուիլ նոր կանոնադրութեան և համալսարան յաճախել.

— Անցեալ օր ուսանողները Քնեաժովօ գիւղին մօտ „Բօշթա“ թերթի խմբագրին վրայ յարձակեր են, բայց վերջինս ատրճանակ պարպելով զինքը ազատեր է.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ

Ապրիլ 6ի գիշերը Բեթերսպուրկ Օբուխովի գործարանին քովերը խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեր են. ոստիկանութիւնը շատ մը գործաւորներու քով յեղափոխական բովանդակութեամբ գրքեր և շրջաբերականներ գտեր է.

Մոսկուայի մէջ 20000 հացագործներ գործադուլ յայտարարեր են. Քաղաքային խորհուրդը միջոցներ ձեռք առած է որ քաղաքը առանց հացի չի մնայ.

— Ցարը հրամայեր է քանի մը զրահաւորներ շինել, 14 թնդանօթակիր նաւեր, 31 թորփիլանաւեր և ուրիշ այլ նաւեր

— Մանչուրիայէն հեռագիր մը կը հաղորդէ որ զօրավար Լինէվիչ հրամայած է 20 հեռագրական պաշտօնեաներ հրացանի բռնել, որոնք կը մեղադրուին գաղտնի տէօքիւմաններ ճափոնացիներուն յանձնելու մէջ.

ԿՐԷՏԷ

Երեսփոխանական ժողովը իր իր վերջին նիստին մէջ որոշումով մը կղզին Յունաստանին միացած հռչակեց և ցրուեցաւ.

Առայժմ բոլոր վարչական հաստատութիւնները դադրեցուցած են իրենց գործառնութիւնները.

Հերակլեան նահանգային վարչութիւնը ժամանակաւոր կառավարութեան անունով ժողով մը գումարեց միութեան մասին կարծիք առնելու համար.

Այդ ժողովին մասնակցեր են 50 հազար զինուած Կրէտացիներ. Միութիւնը ընդունուեր է և զինեալները երդուեր են մնալ զէնի ձեռին, որչափ որ պէտք է միութիւնը ապահովելու համար. Իսկոյն Բիրաքիսը ժամանակաւոր վարչութեան կողմէն կստանձնէ երկրին կառավարութիւնը եւ հրովարտակ մը կը հրատարակէ երկրին նոր վարչութեան մասին.

— Յունաստանի նախարարապետ Տէլիանիս Երեսփոխանական ժողովին մէջ յայտարարած է որ չի հաւնիր Կրէտացիներու շտապ քայլերուն, որոնցմով միութիւնը պիտի ուշանայ. Յայտնելով որ ինք միութեան համակիր է բայց կը հրաժարի քաջալերելէ կամ թէ պաշտպանելէ այդ խնդրի մասին եղած ոեւէ գործունէութիւն.

— Քանտիայի Եւրոպական հիւպատոսները ապրիլ 10ի գիշերը երեսփոխ. ժողովին յանձնած են կառավարութեանց գրաւոր պատասխանները որով կը յայտարարեն թէ իրերու ներկայ կացութիւնը անփոփոխ պիտի մնայ. Այդ առթիւ երեսփոխաններու մէջ տարաձայնութիւններ սկսած է. Փոքրամասնութիւնը միութիւն կուզէ և կը պախարակէ մեծամասնութիւնը որ կը վարանի ապստամբական դիրք բռնել.

ՖՐԱՆՍԱ

Մարօքի և Ռուսական նաւատորմիղին Ֆրանսական ջուրերուն մէջ երկար մնալուն պատճառով, որուն համար Ճաբոն կառավարութիւնը խստիւ բողոքեց, արտաքին գործոց նախարար Տէլքասէ հրաժարական տուաւ, բայց վերջը նորէն ետ կեցաւ այդ մտքէն.

— Երեսփոխ. ժողովը եկեղեցին պետութենէն բաժնելու նոր օրինագրին չորս յօդուածները ընդունելէն վերջը, իր նիստերը դադրեցուց մինչեւ մայիս երկուքը.

Մակեդոնիա

Ելեւմտից նոր ծրագիրը Աւստրո-Ռուսականէն անով կը տարբերի որ Պանք Օթոմանի հետ միասին, որուն յանձնուած է կարգաւորել Մակեդոնիոյ ելեւմուտքը պիտի կազմուի միջազգային հսկիչ մարմին մը որուն մէջ ներկայացուցիչ պիտի ունենայ եւրոպական ամեն մեծ պետութիւն.

Այդ մարմինը 7 անդամներէ պիտի բաղկանայ, որուն մէջ պիտի ըլլայ Թուրքիոյ ներկայացուցիչը.

Ֆրանքֆ. թերթի թղթակցին կարծիքով Թուրքիա այդ ծրագրին դէմ խոչնդոտ չը պիտի յարուցանէ.

ՌՈՒՍ—ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

„Թան“ մասնաւոր հեռագիր մը հրատարակած է ապրիլ 11էն որուն համաձայն ռուսական ամբողջ նաւատորմիղը դուրս ելած է Քամրան ծոցէն. Ու երեկոյեան դէմ սկսեր են լսուիլ զօրաւոր ռմբակոծումի ձայներ, կը կարծուի որ ծովային ճակատամարտը արդէն սկսուեր է.

— Մանիլայի Ճաբոն հիւպատոսը ապրիլ 11էն հեռագրով մը իմացեր է որ Ճաբոնական ծովային ուժերը կը համախմբուին Ֆորմոզա կղզիին հարաւային կողմը Թօկօյին հրամանատարութեամբ.

— „Բէթի Ժուրնալ“ի թղթակիցը Բեթերսպուրկէն կը հաղորդէ որ Բորթ Արթուրի անձնատուութեան խնդիրը քննելու համար կազմուած յանձնախումբը Շթօսէլը արդար գտեր է, իսկ Ֆուքօքաթքինի և Ալէքսէեվի մասին շատ խիստ եզրակացութիւններու յանգեր է.

—Բեթերսպուրկէն ապրիլ 11էն կը հաղորդեն որ Ծայրագոյն Արեւելքէն եկած տեղեկութիւնները շատ քիչ են.

— Թօքիօյէն կը հաղորդեն որ կայսերական հրովարտակով մը պատերազմական նախարարին կը հրամայուի դեռ դրօշակի տակ պահուին այն զինուորները որոնց ծառայութեան ժամանակամիջոցը կը լրանայ գալ ամսին.

Հոս կը վստահեցնեն թէ ռուս նաւային ուժերը կը համախմբուին Բօսիէթի ծոցին մէջ և նպատակ ունին յառաջանալ դէպի հիւսիսային Քորէա.

— Ռուս գլխաւոր հրամանատար Լինէվիչ պատերազմական մթերքներու փոխադրութեան գործին վարչութիւնը յանձնած է անձի մը, նախորդ նահանջի միջոցին պատահած տխրալի անցքերու կրկնութեան առջեւը առնելու համար.

Շումլայի «Պետօ-Պուլկարացի» ընթերցարանին մէջ կը ծախուի Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան բարձրաքանդակ ոսկեզօծ զինանշանը գաճէ խիստ չքեղ պատրաստուած 49—43 սն. մեծութեամբ, Արձանագործ Պ. Խորէն Փափազեանէ, որ գեղարուեստական գնահատելի գործ մըն է.

Կարժէ որ ամեն հայ ու Դաշնակցական ընկեր ունենայ ան իր սենեակին մէջ.

Գինն է 10 ֆրանք կանխիկ, դիմել Շումլայի „Պետօ-Պուլկարացի“ ընթերցարանի վարչութեան.

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ՕԳՏՈՒԻԼ ՈՒ ՕԳՆԵԼ

Համալսարան գիտական ու գրական հանդէսի երկու հատորները (որոնցմէ միայն 50 օրինակներ մնացած են), փոխանակ իրենց «իրական արժէքովը 22 ֆրանքի» ծախուելու, "կը ծախուին 15 ֆրանքի» միայն.

Աւելորդ է խօսիլ անոր բովանդակութեան շահեկանութեան մասին, որուն վրայ արդէն հայ մամուլի լաւագոյն ներկայացուցիչները ժամանակին շռայլած են գնահատանքի ամենէն փայփայիչները.

Բացի այն որ Համալսարանի երկու հատորները իրենց անթառամ ու հրահանգիչ պարունակութեամբը՝ պիտի ըլլան միշտ ինքնազարգացումով զբաղողներու համայնագիտարանը, այլեւ լաւագոյն անկիւնը պիտի գրաւեն՝ միշտ փնտռուած և հետաքրքիր գիրքերու մէջ, որոնք պիտի զարդարեն անհատական թէ հասարակական գրադարանները, մնալով ցարդ ամենէն փայլուն նմուշը «Հայ լրագրութեան».

Համալսարանի գինը տկարացնելով մեր նպատակն է առաջին շուտով տարածել անոր մնացած հատորները հայ ժողովրդին մէջ, որպէս զի իրենց հրահանգիչ նպատակին ծառայեն, երկրորդ գեղեցիկ առիթ մը ընծայել, զայն գնել փութացող ուսումնասէրներուն՝ առանց ոեւէ զոհողութեան, կարենալ օգնելու Մուշի կարօտեալներուն, որովհետեւ զուտ հասոյթին մէկ երրորդ մասը պիտի յատկացուի այդ վերջիններուն. Գնողներու անունները կամ ծածկանունները, ինչպէս որ իրենք փափաքին, հրատարակուելու են „Հայրենիք“ի նոյն նպատակով բացած հանգանակութեան ցանկին մէջ.

Ամեն տեղի համար երկու հատորները թղթակազմ 15 ֆրանք. կարելի է դիմել Շարժումի խմբագրութեան կամ ուղղակի

Պաղտասարեան 19 rue Volney

Բարիզ

Отговорникъ

Мурадъ-Ераносянъ

Печатница „Взаимность“ Варна